

Ortaokullarda Görev Yapan Okul Müdür ve Müdür Yardımcılarının İdeal Öğrenci Velisi Hakkında Görüşleri

Opinions of School Principals and Assistant Principals Working in Secondary Schools on Ideal Student Parents

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ortaokullarda görev yapan okul müdür ve müdür yardımcılarının ideal öğrenci velisi hakkında görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu çalışmanın yöntemi belirlenirken nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Araştırma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi kullanılarak seçilmiştir. Bu yöntemle araştırmaya dahil edilen 15 okul müdür ve müdür yardımcısı araştırmanın çalışma grubunu meydana getirmektedir. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Okul müdürleri ve müdür yardımcılarının değerlendirmeleri, ideal bir öğrenci velisinden beklenen özellikleri ve veli-öğretmen-okul ilişkisinin önemini vurgulamaktadır. Velilerin sadece akademik başarıları değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal, duygusal ve kişisel gelişimlerini de göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. İyi bir iletişim ve işbirliği ortamı, öğrencilerin başarılarını etkileyebilirken, iletişim engelleri ve bu engelleri aşma stratejileri ele alınmıştır. Şiddet eğilimli velilerle başa çıkabilmek için anlaşma dili ve dil tercümanları gibi çözüm önerileri sunulmuştur. Velilerle daha etkili iletişim sağlama stratejileri, farklı iletişim kanallarını kullanma ve özelleştirilmiş iletişim planlarını içermektedir. Empati, sabır ve olumlu bir dil kullanmanın önemi vurgulanmıştır. Sonuç olarak, bu değerlendirmeler, okul-veli işbirliğini güçlendirmenin ve çocukların eğitimine daha olumlu bir katkı sağlamanın yollarını akademik bir perspektifle sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul müdürü, okul müdür yardımcısı, ideal öğrenci velisi.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the views of school principals and vice principals working in secondary schools about the ideal student parent. While determining the method of this study, phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was preferred. The research group was selected using the maximum diversity sampling strategy, which is one of the purposeful sampling methods. The study group consisted of 15 school principals and vice principals who were included in the research with this method. A semi-structured interview form was used to collect the data. The data were analyzed using content analysis. The evaluations of school principals and vice principals emphasize the characteristics expected from an ideal student parent and the importance of the parent-teacher-school relationship. Parents need to consider not only academic achievement but also students' social, emotional and personal development. While a good communication and cooperation environment can affect students' achievement, communication barriers and strategies to overcome these barriers are discussed. Solutions for dealing with violent parents, such as language of agreement and language interpreters, are presented. Strategies to communicate more effectively with parents include using different communication channels and customized communication plans. The importance of empathy, patience and using positive language was emphasized. In conclusion, these evaluations provide an academic perspective on ways to strengthen school-parent collaboration and make a more positive contribution to children's education.

Keywords: School principal, vice principal, ideal student parent.

GİRİŞ

Öğrenci başarısı birçok değişkenden etkilenir. Ebeveyn-öğrenci ilişkileri, öğrencinin akran grubu, öğrencinin ilgisi, zeka düzeyi, konsantrasyonu, okulun kültürü, başarısı, öğrencinin ailesinin okula karşı tutumu ve araştırma konusu olan ya da olmayan bir dizi başka faktör öğrencinin başarısı üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Bu konuda daha önce yapılan araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda, öğrenci başarısızlığının nedenlerini ebeveynlerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine dayanarak belirlemeye çalışan Akbaba Altun (2009), ebeveyn ilgisizliğinin birincil suçlu olduğu sonucuna varmıştır. Ebeveynlerin eğitime ilgisizliği ile ilgili olarak, öğrencilerdeki başarısızlığın ebeveynlerin eğitime önem vermemesi, eğitimin değerine inanmaması, aile içi geçimsizlik, sosyoekonomik durum, ebeveynlerin çeşitli nedenlerle çocuklarına derslerinde yardımcı olamaması, ebeveynlerin çocuklarına bağlılık göstermemesi ve ebeveynlik görevlerini yeterince yerine getirmemesi, ailedeki eğitim eksiklikleri ve kötü beslenme gibi faktörlerin bir sonucu olduğu ortaya çıkmıştır. Farklı bir araştırmada, Hong Kong

Cemal Çelebi¹
Orhan Usta²
Esra Karabulut³
Haci Yavuz⁴

How to Cite This Article

Çelebi, C., Usta, O., Karabulut, E. & Yavuz, H. (2023). "Ortaokullarda Görev Yapan Okul Müdür ve Müdür Yardımcılarının İdeal Öğrenci Velisi Hakkında Görüşleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:54; pp:3942-3951. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72425>

Arrival: 13 July 2023

Published: 25 October 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen., MEB, Gaziantep, Türkiye

² Öğretmen., MEB, Gaziantep, Türkiye

³ Öğretmen., MEB, Gaziantep, Türkiye

⁴ Öğretmen., MEB, Gaziantep, Türkiye

ve ABD'deki öğrencilerin matematik başarısına ilişkin faktörler incelenmiştir. Bu çalışmada, annelerin çocuklarından yüksek beklentilerinin, çocuklarını zorlu sınıflara kaydettirme isteklerinin, evde güçlü ders çalışma desteğinin, evdeki kitap miktarının ve öz anne ve babayla yaşamanın hem Hong Kong hem de ABD'de öğrencilerin matematik başarısına katkıda bulunduğu ortaya çıkmıştır (Wang, 2004). Bir başka araştırmaya göre (Toldson & Lemmons, 2013), aile katılımı daha iyi notlar, daha teşvik edici bir okul ve sağlıklı aile rutinleri ile ilişkilendirilmiştir. Aile katılımı akademik performansı artırır ve çocukların yıkıcı davranışlarını azaltır. Ailenin okul ve öğretmenlerle işbirliği; aile eğitimi, çocuğun konumu, inançları ve beklentileri, kültürel bağlam, ebeveynlerin zaman ve yaşam talepleri, bilgi eksikliği ve okul ortamı gibi faktörlerden etkilenir (Patrikakou, 2008). Aile, çocuğun başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olmanın yanı sıra, demokratik eğitimle ilişkili tutum ve davranışların çocuklara öğretilmesinde de önemli bir role sahiptir (Üstün ve Yılmaz, 2008). Elenk (2003), öğrencilerin akademik başarısı üzerine yaptığı çalışmada, öğrenmeye yönelik destekleyici tutumlara sahip ailelerin çocuklarının akademik başarılarının daha yüksek olduğunu; aile bakımı, şefkati ve korumasının akademik başarıyı artırmada önemli bir faktör olduğunu; koruyucu aile yanında kalan çocuklara uygun şefkat ve koruma sağlandığı takdirde başarılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Çalışma ayrıca, ebeveynleri okulla düzenli olarak iletişim kurarak ortak bir program üzerinde anlaşan ve bu ortak anlayış doğrultusunda çocuklarının eğitimini destekleyen çocukların akademik başarısının daha da yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Velilerin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırmada, velilerin çocuklarının eğitime çok ilgili oldukları görülmüştür. Bu araştırmada, üniversite mezunu olan ebeveynlerin, üniversite mezunu olmayan ebeveynlere kıyasla çocuklarının eğitimiyle istatistiksel olarak çok daha fazla ilgilendikleri ortaya çıkmıştır. Kotaman'a (2008) göre, ebeveynlerin çocuklarının eğitime katılımı ile akademik başarıları arasında önemli bir bağlantı vardır. Erdoğan ve Demirkasmolu (2010), öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine dayanan bir araştırmada, ebeveynlerin eğitim sürecine katılımının hayati ve önemli görülmesine rağmen, ebeveynlerin çoğunluğunun bu soruna aynı duyarlılığı göstermediğini keşfetmiştir. Ankete göre ailelerin çoğunluğu eğitim sürecine isteksiz ve aktif olmayan katılımcılardı. Veli katılımının çoğunluğu, velilerin bilgi paylaşmak için okulu ziyaret etmesi, öğretmenlerden rehberlik istemesi ve çağrıldıklarında toplantılara katılması gibi şeylerden oluşuyordu. Ebeveynlerin sürece katılımının önündeki başlıca engellerin, ebeveynlerin ve eğitimcilerin olumsuz görüşleri olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, okullarda aile katılımının önündeki engelleri kaldırmak veya daha fazla katılımı teşvik etmek için yeterli çaba gösterilmediği vurgulanmıştır.

Daha önceki araştırmalarda ebeveyn katılımı ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki olduğu (Fan ve Chen, 2001; Nunn, 2014), annenin eğitim düzeyi ve evdeki olanaklar arttıkça öğrenci başarısının arttığı, öğrencinin sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça başarının düştüğü bulunmuştur (Gelbal, 2008). Bir başka araştırmanın sonuçlarına göre ise kardeş sayısının az ya da çok olmasının öğrencilerin akademik başarısı üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamıştır (Karaarslan, 2010). Araştırmalar, ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrenci performansının düştüğünü (Gelbal, 2008; Gürsakar, 2012), ancak ebeveyn eğitimi ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki olmadığını göstermiştir (Karaarslan, 2010). Bir başka araştırmada, ebeveynlerin evde aile katılımını öncelikle çocuklarıyla birlikte etkinliklere katılarak sağladıkları, ancak ebeveynlerin bu katılım düzeyini yetersiz buldukları ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin ev temelli aile katılımını okuldaki öğretimi takip ederek ya da pekiştirerek gerçekleştirdikleri, öğretmen ve yöneticilerin yargılarına dayanarak ebeveynlerin ev temelli aile katılımını yetersiz buldukları ortaya çıkmıştır. Ebeveynler, eğitimciler ve yöneticiler tarafından yapılan gözlemlere göre, ebeveynlerin evde aile katılımını engelleyen sorunlar arasında yoğun iş programları nedeniyle zaman yetersizliği, yoğun stres ve yorgunluk yer almaktadır (Erkan, Uludağ ve Dereli, 2016). Kanıtlar, çocukların akademik başarısı, sosyal ve psikolojik gelişimi ile aile yapısı ve okula katılımının önemli rolleri olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bir araştırma, öğrencinin ebeveynleriyle mi, sadece bir ebeveynle mi, büyükanne ve büyükbabasıyla mı yoksa kendi ebeveynleriyle mi, üvey ebeveynlerle mi yoksa koruyucu ebeveynlerle mi yaşadığı da dahil olmak üzere aile yapısı ile akademik performans arasında bir bağlantı bulamamıştır (Bitsoi, 2009). Konuyla ilgili farklı bir araştırmaya göre (Brooks, 2009), öğrencilerin eğitime aile katılımının akademik performansları üzerinde etkisi vardır. Toprakçı ve Gülmez (2018) araştırmalarında, öğrenci ebeveynlerinin çocuklarının başarılarına ilişkin anıları ve gurur duygularını daha canlı hatırladıklarını keşfetmiştir. Bir başka araştırma, çocuğu en iyi çalışmasını yapmaya teşvik etmenin, devamlılığın ve dakiklığın değerini vurgulamanın ve çocuğa ev ödevlerinde yardımcı olmanın, ebeveynlerin akademik ilgisinin çocuklarının akademik başarısı üzerinde en fazla etkiye sahip yönleri olduğunu ortaya koymuştur. Bir çocuğun akademik başarısını etkileyen en önemli üç taktik, onlarla vakit geçirmek, onlara kitap okumak ve koşulsuz sevgi göstermektir (Flores, 2016). Öğrenci başarısını artırmak için öğretmenler ve ebeveynler etkili bir şekilde iletişim kurmalıdır (Garcia, 2014). Ebeveynlik, iletişim, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme ve toplum katılımı Epstein, Coates, Salinas, Sanders ve Simon'ın (1997) listelediği altı aile katılımı örneğidir. Ebeveynlik: Eğitimi destekleyen bir aile yapısı için, çocukların doğal büyüme ve gelişimini destekleyen sağlıklı bir atmosfer sağlamak çok önemlidir. Çocuklar, gerçek ya da hayali risklerden arınmış güvenli bir ortamda özgürce keşfedebilirler. Anlama eksikliği, en azından kısmen zayıf veya hiç olmayan iletişim nedeniyle öğrenmenin önündeki başlıca engellerden biridir. Ebeveynlere iletilmesi gereken bilgi, işbirliğine dayalı eylem (ortaklık) için bir araç görevi görür. Her iki taraftan da bilgi yalıtımı gerektiren bir ortaklık hızla değersiz hale gelecektir. Gönüllülük: Gönüllü çalışmalara katılan ebeveynlerin iki farklı sorumluluğu vardır. Bunlardan ilki ebeveynler adına konuşmak, ikincisi ise öğretmenlerin

görevlerini tamamlamalarına yardımcı olmaktadır. Ebeveynler gönüllüler tarafından temsil edildiğinde hem ebeveynlere hem de öğretmenlere bağlılığın gerekliliği hatırlatılır. Öğrencilere de yakınlarda bir veli olduğu ve okul ile veli arasındaki bağın aktif olduğu hatırlatılır (Akt: Flores, 2016).

Barge ve Loges'un 2003 yılında öğretmen görüşlerine dayanarak yaptığı bir araştırmada öğretmenler, ailelerin okulla düzenli olarak etkileşim halinde olması gerektiğini ve sadece bir sorun olduğunda iletişim kurma eğiliminin önüne geçilmesinin en iyisi olduğunu vurgulamıştır. Aynı araştırmada öğretmenler, uygun iletişime ilişkin görüş ve beklentileri konusunda ilginç bir noktaya dikkat çekmişlerdir: öğretmenlerin ailelerle aktif olarak etkileşime girmesi gerektiğini vurgulamak yerine, ailelerin öğretmenlerle aktif olarak etkileşime girmesinin önemini vurgulamışlardır. Hem ekonomik faaliyetlerin kalitesi hem de işgücüne katılım oranları bireyin eğitiminden önemli ölçüde etkilenmektedir (Ergen, 1999; Kavak, 1997). Her kültür bir dizi konuya önem verir, ancak bunlardan biri de eğitimin kalitesi ve öğrencilerin okuldaki ilerlemeleridir. Bu nedenle artık pek çok öğretmen öğrenci başarısı konusuna önem vermekte ve bu konuda çalışmalar yapmaktadır. Çok sayıda çalışma, öğretmen-öğrenci ilişkisinin kalitesinin hem öğrenci davranışları hem de akademik başarı üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir. Öğrenci başarısı, öğretmenlerin kişilik özelliklerinden, öğrenmeye açıklıklarından veya yeni şeyler ve yeni deneyimler deneme arzularından olumlu etkilenmektedir. Buna ek olarak, öğretmenlerin abartılı kaygı, öfke ve üzüntü gibi olumsuz tutum ve davranışlarının öğretimin etkililiği üzerinde zararlı bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Çelebi & Uğurlu, 2014). Öğrenci velileri, çocuklarının akademik performansına büyük önem vermektedir. Ailelerin çocuklarına yönelik uygun ve uygun olmayan davranışlarının araştırma yoluyla belirlenmesi ve ebeveyn farkındalığının vurgulanması, ailelerin çocuklarının akademik başarısı üzerinde daha faydalı bir etkiye sahip olmasını sağlayabilir. Bu araştırmanın amacı, çocuklarına gösterdikleri ilgi ve alaka bakımından ebeveynlerden sonra ikinci sırada yer alan öğretmenlerin gözünden ideal ebeveyn profiline ve ideal ebeveyn niteliklerine ışık tutmaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji, bireylerin deneyimlerini, algılarını ve anlamlarını anlamak amacıyla kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir. Fenomenoloji deseni, katılımcıların bir fenomeni (olayı, deneyimi, durumu) nasıl yaşadıklarını ve bu fenomenin onlar için ne anlama geldiğini anlamaya odaklanır. Bu desen, katılımcıların perspektifinden hareket ederek, onların kişisel deneyimlerini ve içsel dünyalarını anlamak için kullanılır. Fenomenoloji deseni genellikle aşağıdaki adımları içeren bir süreçle uygulanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013): Araştırma Konusunun Belirlenmesi: Araştırmacı, incelemek istediği fenomeni belirler. Fenomen, katılımcıların deneyimlediği herhangi bir olay, durum veya konu olabilir. Katılımcı Seçimi: Belirlenen fenomeni deneyimlemiş ve bu deneyimi anlatmaya istekli olan katılımcılar seçilir. Katılımcılar, fenomeni yakından yaşamış olmalıdır. Veri Toplama: Araştırmacı, katılımcılarla yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla derinlemesine ve ayrıntılı veriler toplar. Katılımcılardan fenomeni nasıl deneyimlediklerini, hissettiklerini, düşündüklerini ve anlamlandırdıklarını açıklamalarını ister. Veri Analizi: Toplanan veriler dikkatlice incelenir ve anlamlı kavramlar, temalar ve yapılar çıkarılır. Bu aşamada, verilerin içsel anlamı ve katılımcıların deneyimleri anlamaya çalışılır. Anlamın Oluşturulması: Araştırmacı, analiz sonuçlarına dayanarak fenomeni daha geniş bir anlam bağlamında anlamaya çalışır. Katılımcıların deneyimlerinden ortaya çıkan anlamı yorumlar. Sonuçların Sunumu: Araştırmacı, bulguları yazılı veya sözlü olarak sunar. Bu sunum, katılımcıların deneyimlerini ve anlamlarını açıklamaya yönelik zengin bir anlatı içerir. Fenomenoloji deseni, katılımcıların içsel dünyalarını ve deneyimlerini anlamaya yönelik kapsamlı bir yaklaşım sunar. Araştırmacının önyargılarından bağımsız olarak, katılımcıların deneyimlerini anlamasına ve değerlendirmesine olanak tanır. Bu desen, özellikle karmaşık ve derinlemesine anlaşılması gereken konuları incelemek için kullanılan etkili bir araştırma yöntemidir (Ekiz, 2003).

Çalışma Grubu

Araştırma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi kullanılarak seçilmiştir (Karataş, 2015). Maksimum çeşitlilik örnekleme, çalışılan konuyla ilgili olabilecek kişilerin çeşitliliğini mümkün olduğunca yakından temsil eden bir örneklem sağlamayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmaya katılmayı kabul eden 15 okul müdür ve okul müdür yardımcıları görüşme için seçilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri, yaşları ve kıdemleri titizlikle kaydedilmiştir. Örneklemin detayları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

	Cinsiyet	Pozisyon	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Erkek	Müdür Yardımcısı	48	19	Yüksek Lisans
K2	Kadın	Müdür Yardımcısı	29	8	Lisans
K3	Erkek	Müdür Yardımcısı	46	22	Lisans
K4	Erkek	Müdür Yardımcısı	29	5	Lisans
K5	Erkek	Müdür	45	23	Yüksek Lisans
K6	Erkek	Müdür	37	12	Yüksek Lisans
K7	Erkek	Müdür	52	30	Lisans
K8	Erkek	Müdür	47	24	Lisans
K9	Erkek	Müdür	49	27	Yüksek Lisans
K10	Erkek	Müdür	52	29	Yüksek Lisans
K11	Erkek	Müdür	62	30	Yüksek Lisans
K12	Erkek	Müdür Yardımcısı	37	10	Lisans
K13	Erkek	Müdür Yardımcısı	46	23	Yüksek Lisans
K12	Erkek	Müdür	54	34	Yüksek Lisans
K14	Erkek	Müdür Yardımcısı	39	17	Lisans
K15	Erkek	Müdür Yardımcısı	48	19	Yüksek Lisans

Tablo 1, araştırmaya katılanların demografik özelliklerini ayrıntılı bir şekilde göstermektedir. Katılımcıların %87'si erkek, %13'ü kadındır. Bu, araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğunun erkek olduğunu göstermektedir. Katılımcıların %60'ı "Müdür" pozisyonunda iken, %40'ı "Müdür Yardımcısı" pozisyonundadır. Müdür pozisyonundaki katılımcıların sayısı daha fazladır. Katılımcıların yaşları 29 ile 62 arasında değişmektedir. Yaş ortalaması, katılımcıların yaşam deneyimlerinin çeşitliliğini yansıtmaktadır. Katılımcıların kıdem süreleri 5 ile 34 yıl arasında değişmektedir. En yüksek kıdeme sahip katılımcılar, 34 yıl kıdeme sahipken, en düşük kıdeme sahip katılımcılar 5 yıl kıdeme sahiptir. Katılımcıların öğrenim düzeyi açısından çoğunluğu lisans veya yüksek lisans derecesine sahiptir. Katılımcıların %60'ı lisans, %40'ı ise yüksek lisans derecesine sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalar, derinlemesine anlayış elde etmek amacıyla kullanılan ve genellikle karmaşıklığı ve derinliği olan fenomenleri incelemek için tercih edilen bir araştırma yöntemidir. Nitel araştırmalarda veri toplama yöntemleri, katılımcıların deneyimlerini, görüşlerini, tutumlarını ve davranışlarını daha ayrıntılı bir şekilde anlamak için kullanılır. Bu bağlamda, görüşme formu, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan veri toplama araçlarından biridir. Görüşme formu, araştırmacının belirlediği araştırma sorularına yönelik olarak katılımcılarla yüz yüze veya çevrimiçi olarak gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmelerde kullanılan bir belgedir. Görüşme formu, araştırmacının belirlediği soruları ve alt soruları içerir ve bu sorular, katılımcılara yöneltilen soruların tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik açısından sağlanmasını amaçlar (Karataş, 2015). Ayrıca, görüşme formu, araştırmacının araştırma sürecini daha yapılandırılmış ve yönlendirilmiş bir şekilde sürdürebilmesini sağlar. Görüşme formunun kullanımı, araştırmacının araştırma konusunu daha derinlemesine keşfetmesine, katılımcıların deneyimlerini ayrıntılı olarak anlamasına ve nitel verilerin sistematik bir şekilde toplanmasına olanak tanır. Araştırmacı, görüşme sırasında katılımcıların cevaplarını kaydedebilir ve daha sonra bu cevapları analiz etmek için kullanabilir. Nitel araştırmalarda görüşme formu kullanmanın avantajları arasında katılımcıların detaylı görüşlerini toplama, farklı katılımcıların cevaplarını karşılaştırma ve analiz etme olanağı, yapılandırılmış bir yaklaşım kullanarak veri toplama sürecini standartlaştırma ve güvenilirlik sağlama yer almaktadır. Ancak görüşme formunun dezavantajları da vardır; bazı katılımcıların cevaplarını daha az esnek ve kişisel bulabileceği, araştırmacının cevaplara anında yanıt verme esnekliğinin sınırlı olabileceği gibi. Sonuç olarak, nitel araştırmalarda görüşme formu, derinlemesine anlayış elde etmek ve katılımcıların görüşlerini sistematik bir şekilde toplamak amacıyla kullanılan etkili bir veri toplama aracıdır. Bu form, araştırmacının araştırma sürecini yönlendirmesini, verilerin analizini yapmasını ve karmaşık fenomenleri daha iyi anlamasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Belirli bir tutarlılık ve esneklik derecesi nedeniyle, yarı yapılandırılmış görüşme yaklaşımı eğitim bilimleri araştırmalarında daha uygun görünmektedir (Karataş, 2015). Bu yöntemde, görüşme süreci ve araştırmacının sormayı planladığı sorular önceden hazırlanır. Ancak araştırmacı, görüşmenin doğal akışına uygun olarak alternatif, tamamlayıcı ya da alt sorular sorarak görüşmenin seyrini değiştirebilir (Ekiz, 2003). Araştırmanın daha önce gizli kalmış ya da göz ardı edilmiş tüm yönleri bu şekilde ortaya çıkarılır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre, görüşme yaklaşımı, sorunu yaşayan kişilerden doğrudan ve derinlemesine bilgi olarak belirli bir konuyu ortaya çıkarmada daha etkili olacaktır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nitel araştırmanın geçerliliğini (inandırıcılığını) ve güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak için birkaç adım atılmıştır. Bunlar arasında aktarılabilirlik (ayrıntılı tanımlama, amaçlı örnekleme), tutarlılık (tutarlılık incelemesi), teyit edilebilirlik (teyit incelemesi) ve inandırıcılık (uzun süreli katılım, derinlik odaklı veri toplama, üçgenleme, katılımcı teyidi, uzman incelemesi) yer almaktadır. Görüşmelerin karşılıklı güven ortamında yapılmasını garanti altına almak için, görüşmelerin mesai saatleri sonrasında veya hafta sonları gibi uzun bir zaman diliminde gerçekleştirilmesine

özellikle dikkat edilmiştir. Elde edilen verilerin çalışma sorularına uygunluğu karşılaştırma, yorumlama ve kavramsallaştırma yoluyla sürekli olarak değerlendirilmiştir. Veriler çalışma için elde edildikten sonra değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yaklaşımı kullanılarak toplanan bilgilere içerik analizi uygulanmıştır. Verilerin kodlanması, kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması verilerin analizinde izlenen adımlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Toplanan bilgiler, herhangi bir yorum katmadan ve materyalin özüne sadık kalınarak, fikirler ve temalar doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, devam eden veri toplama süreci kullanılarak doğrulanmış ve çalışma bulgularının mantıklı bir şekilde düzenlenmesi için çaba gösterilmiştir.

BULGULAR

Okul müdürleri ve müdür yardımcıları olarak sizce ideal bir öğrenci velisi nasıl olmalıdır? Öğrenci velisinin sizin için önemli olan özellikleri nelerdir?

Katılımcılara yöneltilen "Okul müdürleri ve müdür yardımcıları olarak sizce ideal bir öğrenci velisi nasıl olmalıdır? Öğrenci velisinin sizin için önemli olan özellikleri nelerdir?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) *"İdeal bir öğrenci velisi, çocuğunun eğitim sürecini bütünsel olarak takip etmelidir."*

(K2) *"İyi iletişim kurabilen veliler, öğretmenlerle ve okul yönetimiyle sorunları paylaşabilir ve çözüm bulabilir."*

(K3) *"Veliler, okulun amaçlarına ve programlarına katkıda bulunmalı ve işbirliği yapmalıdır."*

(K4) *"Çocuğun ilgi alanlarını ve yeteneklerini destekleyen veliler, öğrenmeyi teşvik etmelidir."*

(K5) *"Sorunlar karşısında pozitif bir yaklaşım sergileyen veliler, çocuklarına olumlu bir model oluştururlar."*

(K6) *"Okul etkinliklerine ve toplantılarına katılan veliler, çocuklarının eğitimine ilgi gösterir ve okulu destekler."*

(K7) *"Veliler, sorunları analiz edebilmeli ve etkili çözümler üretebilmelidir."*

(K8) *"Eğitim hakkında bilgi sahibi olan veliler, çocuklarının en iyi eğitimi almasına yardımcı olabilir."*

(K9) *"Okuldaki kültürel çeşitliliği anlayan ve saygı gösteren veliler, çocuklarına farklılıklara saygı duymayı öğretebilirler."*

(K10) *"Veliler, çocuklarını yakından takip etmeli, okul idaresi ve öğretmenlerle sürekli iletişim içinde olmalıdır."*

(K11) *"Sorumluluk almaktan kaçınmayan veliler, çocuklarının eğitimine daha fazla katkı sağlayabilirler."*

(K12) *"Çocuklarını yakından takip eden veliler, ilişkilerde seviyeyi korumalı ve saygılı olmalıdır."*

(K13) *"Veliler, çocuklarının eğitimine destek olmak için okul idaresi ve öğretmenlerle işbirliği yapmalıdır."*

(K14) *"Hoşgörülü ve saygılı veliler, çocuklarına önemli bir örnek teşkil ederler."*

(K15) *"Velilerin, çocukları için eğitim sürecine aktif olarak katılmaları önemlidir."*

Okul müdürleri ve müdür yardımcılarının görüşlerine göre: İdeal bir öğrenci velisi, çocuğunun eğitim sürecini bütünsel olarak takip etmelidir: Bu ifade, velilerin sadece çocuklarının akademik başarılarını değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve kişisel gelişimlerini de göz önünde bulundurmalarının önemini vurguluyor. Velilerin çocuklarının eğitimine derinlemesine katılımı, daha sağlam bir temel oluşturabilir. İyi iletişim kurabilen veliler, öğretmenlerle ve okul yönetimiyle sorunları paylaşabilir ve çözüm bulabilir: İyi iletişim, velilerin çocuklarının eğitim sürecini etkili bir şekilde desteklemelerine yardımcı olur. Öğretmenler ve veliler arasındaki açık iletişim, sorunların daha hızlı çözülmesini sağlar. Veliler, okulun amaçlarına ve programlarına katkıda bulunmalı ve işbirliği yapmalıdır: Bu ifade, velilerin okulun hedeflerine ve öğretim programlarına destek sağlamalarının önemini vurguluyor. Velilerin okulun misyonunu anlamaları ve bu doğrultuda katkıda bulunmaları, okulun başarısını artırabilir. Çocuğun ilgi alanlarını ve yeteneklerini destekleyen veliler, öğrenmeyi teşvik etmelidir: Velilerin çocuklarının özel yeteneklerini ve ilgi alanlarını tanımaları ve bu konularda destek olmaları, çocukların motivasyonunu artırabilir ve başarılarını teşvik edebilir. Sorunlar karşısında pozitif bir yaklaşım sergileyen veliler, çocuklarına olumlu bir model oluştururlar: Pozitif bir tutum, çocukların sorunları daha etkili bir şekilde çözmelerine yardımcı olabilir. Velilerin bu tutumu benimsemesi, çocukların krizlerle daha iyi başa çıkmalarını sağlayabilir. Okul etkinliklerine ve toplantılarına katılan veliler, çocuklarının eğitimine ilgi gösterir ve okulu destekler: Velilerin okul etkinliklerine katılması, çocuklarının okulla olan bağını güçlendirebilir. Aynı zamanda, bu katılım okulun topluluk içinde daha iyi bir yer edinmesine de katkı sağlar. Veliler, sorunları analiz edebilmeli ve etkili çözümler üretebilmelidir: Sorun çözme becerisi, velilerin çocuklarının eğitiminde önemli bir rol oynar. Velilerin analitik düşünme yetenekleri ve çözüm odaklı yaklaşımları, olası sorunları daha etkili bir şekilde ele almalarını sağlar. Eğitim hakkında bilgi sahibi olan veliler, çocuklarının en iyi eğitimi almasına yardımcı olabilir: Eğitim sürecini anlamak, velilere çocuklarının öğrenimine daha fazla destek sağlama konusunda avantaj sağlar. Bilgi sahibi veliler,

çocuklarının eğitimini daha iyi yönlendirebilirler. Okuldaki kültürel çeşitliliği anlayan ve saygı gösteren veliler, çocuklarına farklılıklara saygı duymayı öğretebilirler: Hoşgörü ve çeşitlilik anlayışı, çocukların toplumsal farklılıkları anlamalarına ve saygı göstermelerine yardımcı olur. Velilerin bu değerleri benimsemesi, çocuklarına olumlu bir örnek teşkil eder.

Öğrenci velileriyle yaşadığınız zorluklar ve iletişim engelleri hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?

Katılımcılara yöneltilen "Öğrenci velileriyle yaşadığınız zorluklar ve iletişim engelleri hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) *"Genelde velilerimizin çok bildiğini sanması ama eğitim hakkında çok az şey bilmesidir. Asiri korumacı olması benim çocuğum yapmaz benim çocuğum tektir yanlışına düşmesi."*

(K2) *"Çok bildiğini sanarak size akıl vermesi sizi Okulu nasıl yöneteceğiniz konusunda uyarması."*

(K3) *"Çocukların yaşadıkları sorunların çözümünde tek taraflı bir bakış açısına sahip olmaları en fazla yaşanan zorlukların başında geliyor."*

(K4) *"Her şeyi yüzyüze anlatmak veya konuşmak yerine telefon üzerinden halletmeye çalışmaları da en büyük iletişim engelidir bana göre."*

(K5) *"Öğrenci velileri genellikle yabancı uyruklu oldukları ve dil konusunda anlaşmada problem yaşıyoruz."*

(K6) *"Öğrenci velileriyle karşılaşılan zorluklar ve iletişim engelleri, eğitim sürecindeki önemli bir dinamik olarak öne çıkıyor."*

(K7) *"Çocukların eşsiz ve hata yapmayacağını düşünmeleri, sorumluluğu ve suçu hep dışarıda aramaları."*

(K8) *"Eğitime ve öğretmene karşı toplum tarafından oluşturulan önyargı nedeniyle iletişim problemi yaşıyoruz."*

(K9) *"Genelde velilere göre çocuğu çok mükemmel ve yaşanan sorunların tek sebebi çevresindeki öğretmen, fiziki yapı veya diğer öğrencilerdir."*

(K10) *"Zorluklar, velinin öğrencisinin olumsuz davranış ve olumsuz akademik durumunu kabul etmemesi, sorunların öğrencinin arkadaşlarına, sınıfına, öğretmenine veya çevresine bağlaması."*

(K11) *"Her olumsuz durumda idareci, öğretmen ve okulun tamamını suçlamak."*

(K12) *"Sadece öğrencinin söylediklerine inanıp ön yargı ile gelmeleri, bizleri dinlemeden Milli Eğitime gidip şikayetçi olmaları gibi."*

(K13) *"En çok yaşadığımız güçlük veli ilgisizliğidir. Lazım olduğunda veliye ulaşamamak. Ya da 'Banane, okul halleysin' gibi olaylarla karşılaşmaktayız."*

(K14) *"Velinin eğitim, kültür düzeyinin düşük olması. İletişim kurmayı zorlaştırıyor."*

(K15) *"Veliler eğitimle ilgili karşılaştığı sorunlarda çok önyargılı ve yanlış kıyaslama yapıyor."*

Okul müdürleri ve müdür yardımcılarının görüşlerine göre: Bu değerlendirmeler, eğitim sürecinde velilerle yaşanan iletişim zorluklarını ve karşılaşılan engelleri açıkça ortaya koyuyor. İfade edilen sorunlar ve engeller, eğitim kurumlarının ve velilerin karşılaştığı önemli bir gerçeği yansıtmaktadır. Velilerin genellikle eğitim konusundaki yanlışlarına dikkat çekilmektedir. Veliler, çocuklarının potansiyelini abartma eğiliminde olup, eğitim konusunda bilgi eksikliği veya yanlış algılarla hareket edebilirler. Ayrıca, çocuklarının eğitimi konusundaki aşırı korumacı tavırları, eğitimcilerin ve okul idaresinin çalışmalarını engelleyebilir. Bu kısımda, velilerle iletişimde sıkça karşılaşılan engeller ele alınmıştır. Özellikle telefon üzerinden iletişim kurma isteği, yüz yüze iletişimi engelleyebilir ve sorunların çözümünü zorlaştırabilir. Aynı zamanda, dil ve kültürel farklılıkların iletişimi karmaşıklaştırması da belirtilmektedir. Bu kapsamda, velilerin önyargılarına ve yanlış kıyaslama eğilimlerine vurgu yapılmıştır. Veliler, genellikle çocuklarının olumsuz davranışlarını ve akademik zorluklarını kabul etmekte zorlanırken, sorunları başkalarına atfetme eğilimindedirler. Ayrıca, öğrencilerinin mükemmel olduğu inancı ve bu nedenle iletişimde kapalı bir tutum sergilemeleri, okul ile veli arasındaki işbirliğini güçleştirebilir. Bu kapsamda, velilerin okul yönetimi ve öğretmenlere karşı tutumlarına odaklanılmıştır. Veliler bazen okulu bir hizmet sağlayıcı olarak gördükleri için iletişimde zorluk yaşayabilirler. Ayrıca, şiddet eğilimleri veya aşırı taleplerle okula gelmeleri, okulun güvenliğini tehdit edebilir. Son olarak, bu bölümde, bazı velilerin eğitim sürecine yetersiz ilgi gösterdikleri ve iletişimde bulunmadıkları belirtilmektedir. Bu durum, okul ile veli arasında işbirliğini ve öğrencinin başarısını olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, dil ve kültürel farklılıkların da bu iletişim zorluklarını artırabileceği ifade edilmektedir. Genel olarak, bu değerlendirmeler, okulların ve eğitimcilerin velilerle daha etkili bir iletişim kurma ve işbirliği sağlama ihtiyacını vurgulamaktadır. Velilerin eğitim konusundaki yanlışlarına ve iletişim engellerine yönelik farkındalık artırıcı önlemler alınması, çocukların eğitimine daha olumlu bir katkı sağlayabilir.

Zorlukların üstesinden gelmek için neler yapıyorsunuz veya yapılmasını önerirsiniz?

Katılımcılara yöneltilen "Bu zorlukların üstesinden gelmek için neler yapıyorsunuz veya yapılmasını önerirsiniz?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Öğrenci ziyaretleri Veli ziyaretleri yapılarak güven oluşturmak" önerisi, iletişimde güvenin temel bir unsur olduğunu vurgular. Velilerle birebir iletişim kurarak, okulun ve öğretmenlerin çocuğun eğitimine yönelik samimiyetini göstermek önemlidir.

(K2) "Şeffaf olmak, adil olmak, yardımsever olmak, disiplinli olmak" önerileri, iletişimde sağlıklı bir ilişki kurmanın anahtarlarıdır. Bu özellikler, velilerin okul yönetimi ve öğretmenlerine olan güvenini artırabilir.

(K3) "Bilgi formuna doğru iletişim numaralarını almak" önerisi, iletişimin kesintisiz olması için pratik bir çözüm sunar. Doğru iletişim bilgilerinin güncel tutulması, acil durumlarda velilere ulaşılabilirlik açısından önemlidir.

(K4) "Her çocuğun biricik ve tek olduğunu vurgulamak" önerisi, velilere çocuklarının değerli olduğunu hissettirerek iletişimde olumlu bir atmosfer yaratır.

(K5) "Şiddet eğilimli velilere karşı anlaşma dilini kullanmak ve gerektiğinde kolluk kuvvetlerine başvurmak" önerisi, okulun güvenliğini korumak açısından önemlidir.

(K6) "Rehber öğretmen ve sınıf öğretmenlerinden yardım almak" önerisi, öğretmenler arası işbirliğinin iletişim sorunlarını çözmede etkili olabileceğini gösterir.

(K7) "Tercümanlardan destek almak" önerisi, dil ve kültür farklılıklarının üstesinden gelmeye yardımcı olabilir.

(K8) "Farklı iletişim kanalları kullanmak ve esnek iletişim saatleri belirlemek" önerisi, velilerin okula ulaşma ve iletişim kurma kolaylığını artırabilir.

(K9) "Veli toplantıları, seminerler veya etkinlikler düzenlemek" önerisi, velileri okula daha fazla dahil etme ve işbirliği oluşturma amacını taşır.

(K10) "Özel gereksinimleri olan çocuklar için özelleştirilmiş iletişim ve destek planları oluşturmak" önerisi, farklı ihtiyaçlara sahip öğrencilerin velileriyle daha iyi iletişim kurmayı hedefler.

(K11) "Düzenli eğitim ve bilgilendirme materyalleri sağlamak" önerisi, velileri çocuklarının eğitimine nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda bilgilendirmeye yöneliktir.

(K12) "Sakin kalmak, veliyi dinlemek ve anlayışlı olmak" önerisi, iletişimde empati ve sabırın önemini vurgular.

(K13) "Sakin kalmak ve veliyi sakinleştirmek" önerisi, çatışmalı durumlarda sakin davranmanın ve veliyi sakinleştirmenin önemini belirtir.

(K14) "Veli ile ısrarla görüşmeye devam etmek" önerisi, iletişimde sürekliliği ve kararlılığı teşvik eder.

(K15) "Kendi uzman görüşünü paylaşmaktan çekinmemek" önerisi, öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini velilerle paylaşarak iletişimi zenginleştirmeye yöneliktir.

Okul müdürleri ve müdür yardımcılarının görüşlerine göre: iletişimde güvenin ve şeffaflığın önemi vurgulanmaktadır. Velilerle birebir iletişim kurarak güven oluşturmak, özellikle çocuğun eğitimi ve gelişimi açısından kritik bir faktördür. Aynı zamanda, iletişimde şeffaf ve adil olmak, velilerin okul yönetimi ve öğretmenlere olan güvenini artırabilir. Bu kapsamda, iletişim engelleri ve bu engelleri aşma stratejileri ele alınmıştır. Özellikle şiddet eğilimli velilerle başa çıkmak için anlaşma dilinin kullanılması ve gerekirse kolluk kuvvetlerine başvurulması gibi sıkıntılı durumların nasıl yönetilebileceği üzerinde durulmuştur. Ayrıca, rehber öğretmenlerden ve sınıf öğretmenlerinden yardım almak, iletişim sorunlarını çözmek için etkili bir strateji olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, dil ve kültür farklılıklarının iletişimdeki önemi ve bu farklılıkları aşma yolları üzerinde durulmaktadır. Özellikle tercümanlardan destek almak, farklı dillere hakim tercümanları okullarda çalıştırmak gibi öneriler dil ve kültür farklılıklarını aşmada yardımcı olabilir. Bu kapsamda, okulların velilerle daha iyi iletişim kurma stratejileri önerilmektedir. Farklı iletişim kanalları kullanmak, esnek iletişim saatleri belirlemek ve veli toplantıları, seminerler veya etkinlikler düzenlemek gibi öneriler, velilerle daha sık ve etkili iletişim sağlama amacını taşır. Aynı zamanda, özel gereksinimlere sahip öğrenciler için özelleştirilmiş iletişim ve destek planları oluşturmak, bu öğrencilerin velileriyle daha iyi işbirliği yapmayı hedefler. Bu kapsamda, iletişimde empati yapmanın ve sabırın önemi vurgulanmaktadır. Velilerin duygusal durumlarını anlamak ve onlara destek olmak, iletişimi daha olumlu bir şekilde etkileyebilir. Aynı zamanda, sakin bir tavır ve olumlu bir dil kullanmak, iletişimde olumlu bir atmosfer yaratmanın anahtarıdır. Bu kapsamda okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin iletişim sorunlarını çözmek için uygulayabilecekleri stratejilere dair öneriler bulunmaktadır. Özellikle velilerle iletişimde kararlılık göstermek, sürekli ve düzenli iletişim sağlamak, iletişimde başarılı olma yolunda önemli bir adım olabilir. Sonuç olarak, bu

değerlendirmeler, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin velilerle daha etkili bir iletişim kurmalarına ve iletişim engellerini aşmalarına yardımcı olabilecek önemli öneriler sunmaktadır.

SONUÇ

Bu değerlendirmeler, okul müdürleri ve müdür yardımcılarının ideal bir öğrenci velisinden bekledikleri özellikleri ve veli-öğretmen-okul ilişkisinin önemini açıkça vurguluyor. İdeal bir öğrenci velisinin, çocuğunun eğitim sürecini sadece akademik başarılarla sınırlamayarak, aynı zamanda sosyal, duygusal ve kişisel gelişimini de önemsemesi gerektiği üzerinde duruluyor. Velilerin çocuklarının eğitimine derinlemesine katılımı, daha sağlam bir eğitim temeli oluşturabilir. Ayrıca, iyi iletişim kurabilen velilerin, öğretmenlerle ve okul yönetimiyle etkili bir işbirliği içinde olabileceği belirtiliyor. İyi iletişim, sorunların hızlı bir şekilde çözülmesine katkı sağlar ve çocuğun eğitimi olumlu bir şekilde etkiler. Öğrencinin eğitimine katkı sağlayan velilerin, okulun amaçlarına ve programlarına destek vermesi gerektiği üzerinde duruluyor. Bu, okulun başarısını artırabilir ve öğrencinin eğitim deneyimini zenginleştirebilir. Ayrıca, velilerin çocuklarının ilgi alanlarını ve yeteneklerini desteklemesi, çocukların motivasyonunu artırabilir ve başarılarını teşvik edebilir. Pozitif bir yaklaşım sergileyen veliler, çocuklarına olumlu bir örnek teşkil ederler ve çocukların sorunlarına olumlu bir şekilde yaklaşmalarına yardımcı olabilirler. Velilerin okul etkinliklerine ve toplantılarına katılması, çocuklarının eğitimine olan ilgiyi gösterir ve okulu destekler. Bu, okulun topluluk içinde daha iyi bir yer edinmesine de katkı sağlar. Sorunları analiz edebilme yeteneği, velilerin çocuklarının eğitiminde önemlidir. Velilerin analitik düşünme becerileri, olası sorunları daha etkili bir şekilde ele almalarına yardımcı olabilir. Eğitim hakkında bilgi sahibi olan veliler, çocuklarının eğitimi daha iyi yönlendirebilirler. Bu, çocuğun en iyi eğitimi almasına yardımcı olabilir. Son olarak, okuldaki kültürel çeşitliliği anlayan ve saygı gösteren veliler, çocuklarına farklılıklara saygı duymayı öğretebilirler. Bu, çocukların toplumsal farklılıkları anlamalarına ve saygı göstermelerine yardımcı olur. Velilerin bu değerleri benimsemesi, çocuklarına olumlu bir örnek teşkil eder.

Bu değerlendirmeler, okul yöneticilerinin perspektifinden veli-öğretmen-okul ilişkisinin karşılaştığı zorlukları ve engelleri açıkça göstermektedir. Bu değerlendirmeler, eğitim sürecinde velilerle iletişim sorunlarının ciddi bir mesele olduğunu ve bu sorunların genellikle velilerin eğitimle ilgili yanlış anlayışları, iletişimde zorluklara yol açabilir. Ayrıca, velilerin çocuklarını aşırı koruma eğilimleri, okul personelinin ve yönetiminin işlerini zorlaştırabilir. Bu durumda, okul yöneticileri velilerle iletişimde yaşanan yaygın zorlukları ele almışlardır. Özellikle telefon aracılığıyla iletişim kurma talebi, yüz yüze iletişimi engelleyebilir ve sorunların çözümünü zorlaştırabilir. Aynı zamanda, dil ve kültürel farklılıkların iletişimi daha karmaşık hale getirebileceği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, velilerin önyargılarına ve yanlış karşılaştırmalarına dikkat çekilmiştir. Veliler, genellikle çocuklarının olumsuz davranışlarını ve akademik sorunlarını kabul etmekte zorlanırken, bu tür sorunları başkalarına atfetme eğilimindedirler. Aynı şekilde, bazı veliler çocuklarının mükemmel olduğuna inanır ve bu nedenle iletişimde kapalı bir tutum sergileyebilirler. Velilerin okul yönetimi ve öğretmenlere karşı tutumları da ele alınmıştır. Bazı veliler, okulu bir hizmet sağlayıcı olarak gördükleri için iletişimde zorluk yaşayabilirler. Şiddet eğilimleri veya aşırı taleplerle okula gelmeleri, okulun güvenliğini tehlikeye atabilir. Son olarak, bazı velilerin eğitim sürecine yetersiz ilgi gösterdikleri ve iletişimde bulunmadıkları belirtilmiştir. Bu, okul ile veli arasında işbirliğini ve öğrencinin başarısını olumsuz etkileyebilir. Bu zorlukların dil ve kültürel farklılıkların da etkisiyle artabileceği ifade edilmiştir. Genel olarak, bu değerlendirmeler, okulların ve eğitimcilerin velilerle daha etkili iletişim kurma ve işbirliği sağlama ihtiyacını vurgulamaktadır. Velilerin eğitim konusundaki yanlışlarına ve iletişim engellerine yönelik farkındalık artırıcı önlemler alınması, çocukların eğitime daha olumlu bir katkı sağlayabilir.

Bu değerlendirmeler, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin velilerle iletişimde güvenin ve şeffaflığın önemini vurguladığını göstermektedir. İletişimde güven oluşturmanın ve şeffaf bir iletişim kurmanın, çocuğun eğitimi ve gelişimi açısından kritik bir faktör olduğu vurgulanmıştır. Bu, velilerin okul süreçlerine daha fazla katılım göstermelerini teşvik edebilir. Ayrıca, iletişim engelleri ve bu engelleri aşma stratejileri ele alınmıştır. Özellikle şiddet eğilimli velilerle başa çıkmak için anlaşma dilinin kullanılması ve gerekirse kolluk kuvvetlerine başvurulması gibi sıkıntılı durumların nasıl yönetilebileceği üzerinde durulmuştur. Bu, okul yöneticilerine ve öğretmenlere belirli durumlarla nasıl başa çıkacaklarını öğretme amacını taşır. Ayrıca, rehber öğretmenlerden ve sınıf öğretmenlerinden yardım almanın, iletişim sorunlarını çözmek için etkili bir strateji olduğu vurgulanmıştır. Dil ve kültür farklılıklarının iletişimdeki önemi de ele alınmış ve tercümanlardan destek almanın ve farklı dillere hakim tercümanları okullarda çalıştırmanın önerildiği görülmüştür. Velilerle daha iyi iletişim kurma stratejileri önerileri arasında farklı iletişim kanalları kullanmak, esnek iletişim saatleri belirlemek ve veli toplantıları, seminerler veya etkinlikler düzenlemek gibi öneriler bulunmaktadır. Özel gereksinimlere sahip öğrenciler için özelleştirilmiş iletişim ve destek planları oluşturmanın önemi de vurgulanmıştır. Empati yapmanın ve sabrın önemi üzerinde durulmuş ve sakin bir tavır ile olumlu bir dil kullanmanın iletişimde olumlu bir atmosfer yaratmanın anahtarı olduğu vurgulanmıştır. Bu, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin iletişim sorunlarını çözmek için uygulayabilecekleri stratejiler arasında yer almaktadır. Velilerle sürekli ve düzenli iletişim sağlama konusundaki kararlılık da iletişimde başarılı olma yolunda önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, bu değerlendirmeler, okul yöneticileri ve öğretmenlerine

velilerle daha etkili bir iletişim kurmalarına ve iletişim engellerini aşmalarına yardımcı olabilecek önemli öneriler sunmaktadır. Bu öneriler, okul-veli işbirliğini güçlendirerek çocukların eğitimine olumlu bir katkı sağlayabilir.

Okul-veli işbirliğini geliştirmek ve çocukların eğitimine daha olumlu bir katkı sağlamak için aşağıdaki önerilere dikkat edilebilir:

- ✓ Okul yöneticileri ve öğretmenler, velilerle düzenli ve açık iletişim kurmaya özen göstermelidir. İletişim kanallarını çeşitlendirmek, e-posta, telefon görüşmeleri ve yüz yüze toplantılar gibi farklı yöntemleri kullanmak önemlidir.
- ✓ Velilerin iletişim saatlerine uyum sağlamak adına esneklik gösterilmesi gerekmektedir.
- ✓ Dil ve kültür farklılıklarını aşmak için okullar tercüman hizmetleri sunabilir veya çok dilli personel istihdam edebilirler.
- ✓ Şiddet eğilimli velilerle başa çıkma konusunda okul personeline eğitim verilmelidir. Anlaşma dilinin kullanılması ve gerekirse güvenlik birimlerine başvurulması gerektiğinde nasıl hareket edileceği belirlenmelidir.
- ✓ Özel gereksinimlere sahip öğrencilere yönelik özelleştirilmiş iletişim ve destek planları oluşturulmalıdır. Bu planlar, bu öğrencilerin velileriyle daha iyi işbirliği yapmayı hedeflemelidir.
- ✓ Okul yöneticileri ve öğretmenler, velilerin duygusal durumlarını anlamaya çalışmalı ve gerektiğinde destek olmalıdır. Empati ve sabır, iletişimi olumlu bir şekilde etkileyebilir.
- ✓ Olumsuz durumlarla karşılaşıldığında sakın bir tavır ve olumlu bir dil kullanmak önemlidir. İletişimde olumlu bir atmosfer yaratılması, sorunların daha etkili bir şekilde çözülmesine katkı sağlayabilir.
- ✓ Velilerin eğitim konusundaki yanlışlarına ve iletişim engellerine yönelik farkındalık artırıcı etkinlikler düzenlemek önemlidir. Seminerler, atölyeler ve bilgilendirme toplantıları bu amaçla kullanılabilir.
- ✓ Okul yöneticileri ve öğretmenler, velilerle sürekli ve düzenli iletişim sağlama konusunda kararlı olmalıdır. Bu, güvenin oluşturulmasına ve ilişkilerin güçlenmesine yardımcı olabilir.

Bu öneriler, okul-veli işbirliğini güçlendirmek ve çocukların eğitimine daha olumlu bir katkı sağlamak için temel adımları oluşturabilir. İyi bir iletişim ve işbirliği, öğrencilerin başarısı için kritik öneme sahiptir ve bu nedenle okulların ve velilerin bu konuya özel önem vermesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbaba Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Barge, J. K. ve Loges, W. E. (2003) Parent, student and teacher perceptions of parental involvement. *Journal of Applied Communication Research*, 31(2), 140-163.
- Bitsoi, R. (2009). The relationship between Navajo family structure and student achievement, student self-esteem and parental involvement. Doctoral dissertation, Arizona State University.
- Brooks, T. (2009). Measuring parent involvement in relation to student achievement. Doctoral Dissertation, Lindenwood University, US.
- Çelebi, N. ve Uğurlu, B. (2014). Resmi liselerde çalışan öğretmenlerin kişilik özelliklerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(18), 537-569.
- Ekiz, D.(2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Ergen, H. (1999). Türkiye'de eğitimin ekonomik büyümeye katkısı. *Ekonomik Yaklaşım*. 10(35), 21-52.
- Erkan, S., Uludağ, G. ve Dereli, F. (2016). Okul öncesi öğretmenleri, okul yöneticileri ve ebeveynlerin aile katılımına ilişkin algılarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 221-240.
- Fan, X. ve Chen, M. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Flores, S. (2016). Parental involvement strategies for student achievement success in elementary school as recommended by parents and experts. Doctoral dissertation, University of La Verne.
- Garcia, J. N. (2014). Teacher and parent beliefs and expectations of parental involvement and how it relates to student academic achievement. Texas State University.

- Gelbal, S. (2008). Sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik özelliklerinin Türkçe başarıları üzerinde etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 1-13.
- Gürsakal, S. (2012). PISA 2009 öğrenci başarı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 441-452.
- Karaarslan, G. (2010). Orta öğretim kurumlarında öğrenci başarılarını etkileyen faktörlerin istatistiksel analizi. Yüksek Lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kavak, Y. (1997). Eğitim, istihdam ve İşsizlik ilişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 21-26.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- Nunn, L. M. (2014). *Defining student success: The role of school and culture*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Patrikakou, E. N. (2008). *The power of parent involvement: evidence, ideas, and tools for student success*. Academic Development Institute, DePaul University.
- Toldson, I. A. ve Lemmons, B. P. (2013). Social demographics, the school environment, and parenting practices associated with parents' participation in schools and academic success among black, Hispanic, and white students. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23(2), 237-255.
- Toprakçı, E. ve Gülmez, D. (2018). Velilerin penceresinden öğrencilerin eğitim hayatı (Anılar bağlamında nitel bir analiz). *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 6(1), 253-275.
- Üstün, A. ve Yılmaz, M. (2008). Üniversite öğrencilerinin aile içi demokrasi ile ilgili görüşlerinin cinsiyet ve anne-baba eğitim düzeyine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 77-90.
- Wang, D. B. (2004). Family background factors and mathematics success: A comparison of Chinese and US students. *International Journal of Educational Research*, 41, 40-54.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin.